

Doğum Memnuniyetinin Postpartum Erken Dönem Emzirme Öz-Yeterliliğine Etkisi

Keziban AMANAK^a, İlayda DEMİRKOL^b, Vesile ÜNAY^c

^aAydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Aydın, Türkiye, keziban.amanak@adu.edu.tr

^bAydın Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı, Aydın, Türkiye, ilaydadmrkl@hotmail.com

^cAydın Adnan Menderes Üniversitesi Hastanesi Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Aydın, Türkiye, vunay@adu.edu.tr

ÖZET

Amaç: Bu araştırma, doğum memnuniyetinin postpartum erken dönem emzirme öz-yeterliliğine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. **Gereç ve Yöntem:** Analitik ve kesitsel tipteki araştırma bir üniversite hastanesinde vajinal yolla doğum yapmış ve uygun örnekleme ile seçilmiş 124 kadın ile yürütülmüştür. Araştırma verileri; Kişisel Bilgi Formu, Doğum Memnuniyet Ölçeği Revize Formu ve Postpartum Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği Kısa Formu ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesi tanımlayıcı istatistikler, aritmetik ortalama ile standart sapma değerleri ve Pearson korelasyon analizi ile yapılmıştır. **Bulgular:** Araştırmada kadınların Doğum Memnuniyet Ölçeği Revize Formu puan ortalamaları 30.61 ± 0.63 , Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği Kısa Formu puan ortalamaları 59.45 ± 6.21 olarak belirlenmiştir. Ayrıca araştırmada kadınların doğum memnuniyet düzeyleri ile emzirme öz-yeterlilik düzeyleri arasında istatistiksel olarak pozitif yönde orta şiddette anlamlı ilişki saptanmıştır. **Sonuç:** Bu çalışmada kadınların doğum memnuniyeti ve emzirme öz-yeterlilik düzeylerinin iyi seviyede olduğu görülürken, kadınların doğum memnuniyet düzeyleri ile emzirme öz-yeterlilik düzeyleri arasında pozitif yönde orta şiddette anlamlı ilişki olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Doğum, Memnuniyet, Emzirme, Öz-yeterlilik.

The Effect of Birth Satisfaction on Postpartum Early Breastfeeding Self-Efficacy

ABSTRACT

Purpose: This study was conducted to examine the effect of birth satisfaction on postpartum early breastfeeding self-efficacy. **Material and Methods:** The analytical and cross-sectional study was conducted in a university hospital with a vaginal delivery and 124 women selected by appropriate sampling. Research data; Personal Information Form was collected with the Birth Satisfaction Scale-Revised Form and Breastfeeding Self-Efficacy Scale-Short Form. The evaluation of the data was made with descriptive statistics, arithmetic mean and standard deviation values, and Pearson correlation analysis. **Results:** In the study, the mean scores of the Birth Satisfaction Scale-Revised were determined as 30.61 ± 0.63 and the Breastfeeding Self-Efficacy Scale-Short Form mean points were 59.45 ± 6.21 . In addition, a statistically positive and moderately significant relationship was found between birth satisfaction levels of women and breastfeeding self-efficacy levels. **Conclusion:** In this study, while it was observed that women had a good level of birth satisfaction and breastfeeding self-efficacy, it was concluded that there was a moderately significant positive relationship between women's birth satisfaction levels and breastfeeding self-efficacy levels.

Keywords: Birth, Satisfaction, Breastfeeding, Self-efficacy

GİRİŞ

Doğum deneyimi kadın yaşamındaki unutulmaz anlardan biridir, kadınların bu deneyimden memnuniyeti birçok faktörden etkilendiği gibi birçok faktöre de etki etmektedir. Doğum memnuniyeti doğum öncesi, doğum anı ve doğumdan sonraki dönemde kadının bu süreçteki beklentilerinin karşılanması ile ilgilidir. Kadının doğumdaki memnuniyeti ile doğum sonu erken dönemdeki davranış ve tutumları arasında ilişki olduğu ve anne-bebek sağlığı açısından son derece önem taşıdığı bildirilmektedir (Güngör ve Beji, 2012; Amanak ve Balkaya, 2013). Bir annenin doğum deneyimine ilişkin olumlu algısı, bebeğe karşı olumlu duygularla ve annelik rolüne uyumla ilişkilendirilmiştir. Bunun tersine, travmatik doğumlar kadınların bebeklerini, emzirme yeterliliğini ve bağ kurma becerisini etkilemiş, doğum sonu depresyon, posttravmatik stres bozukluğu, istenmeyen gebeliklerde kürtaj, sonraki doğumlarda sezaryen isteği, cinsel disfonksiyon ve bebeği ihmal gibi durumlara neden olduğu bildirilmektedir (Ünsal Atan vd., 2018; Goodman, Mackey, ve Tavakoli, 2004; Waldenström, Hildingsson, Rubertsson, ve Rådestad, 2004; Amanak ve Karaçam, 2018). Yenidoğan bir bebek için en iyi besin kaynağı anne sütüdür. Doğum sonu dönemde komplikasyonu olmayan yenidoğanların 30 ile 60. dakikalar içinde emzirilmeleri ve ilk 6 ay sadece anne sütü, 6 aydan 2 yaşına kadar ek besinlerle birlikte emzirmenin devam ettirilmesi gerekmektedir (WHO, 2017). Fakat doğum memnuniyeti ile ilgili sorunlar (doğum şekli, vajinal doğumda uzamalar, yenidoğanın durumu, ten tene temasın sağlanamaması, anne yorgunluğu, sağlık personelinin ilgisizliği, sağlık personelinin bilgilendirme ve eğitim vermemesi, anne ve bebeğin stresi vb.) emzirmenin erken devrede başlatılmasını ve sürdürülmesini engelleyebilmektedir (Akyüz, Kaya, ve Şenel, 2007; Eryılmaz, 2008; Cangöl ve Şahin, 2014; Murray, Mc Kinn, ve Gorrie, 2014). Kadınlar doğumda, çocuklarının sağlığı, ağrı, epizyotomi gibi tıbbi müdahaleler, doğum sırasında ölüm, personele karşı güvensizlik, başkalarından duydukları olumsuz doğum deneyimleri gibi faktörlerden etkilenerek korku yaşamaktadırlar. Doğum memnuniyetini etkileyen bu faktörlerin bebeğin emme davranışını ve ilk emzirme sonuçlarını olumsuz etkilediği saptanmıştır. Emzirmeyi daha başarılı bir şekilde başlatmak ve sürdürebilmek için doğum eylemi sürecinde kadınların yaşadığı belirsizlik, korku, endişe ve anksiyeteleri ile baş edebilmeleri için sağlık profesyonellerinden destek almaları gerekmektedir. Verilen profesyonel destek kadınların kontrol duygusu ve ağrı ile baş etmelerini geliştirerek olumsuz doğum deneyimi yaşamalarını önleyebilir. Olumlu doğum deneyimi yaşayan kadınların annelik rolüne adaptasyonu sağlanarak emzirme davranışları geliştirilebilir (Tatarlar ve Tokat, 2016). Kadınların doğum sonu sağlık profesyonellerinden alacağı postpartum bakım, emzirmeye teşvik ve eğitimle emzirmenin başlatılması ve sürdürülmesi desteklenmelidir. Bu konuda Hinic (2016)'in emzirme öz yeterliliğini etkileyen faktörleri incelediği çalışmasında “doğum memnuniyeti, çocuk sayısı, emzirme için destek, emzirmeye yönelik kadının niyeti ve kadının doğum algısı” emzirme öz yeterliliği ile ilişkili bulunmuştur. Emzirme öz yeterliliği ile ilişkili bulunan bu faktörlerin tek tek incelenmesi ve sorunlara yönelik çözüm önerilerinin geliştirilmesi anne-bebek sağlığına olumlu katkı sağlayabilir. Bu faktörler arasında yer alan doğum memnuniyeti çok boyutlu bir kavram olması ve yapılan literatür taramasında doğum memnuniyeti ve emzirme öz yeterliliği ile yapılmış herhangi bir çalışmaya rastlanmaması nedeniyle bu araştırmanın yapılmasına gereksinim duyulmuştur.

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırmanın Amacı ve Türü

Analitik ve kesitsel tipteki bu araştırma, doğum memnuniyetinin postpartum erken dönem emzirme öz-yeterliliğine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma Soruları:

- (1) Kadınların doğum memnuniyet düzeyleri nasıldır?
- (2) Kadınların postpartum erken dönem emzirme öz yeterlilik düzeyleri nasıldır?
- (3) Kadınların doğum memnuniyetlerinin postpartum erken dönem emzirme öz-yeterlilik düzeylerine etkisi var mıdır?

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma bir üniversite hastanesinin Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği'nde vajinal yolla doğum yapmış ve uygun örnekleme ile seçilmiş 124 kadın ile yürütülmüştür. Araştırmanın örnekleme alınması gereken en az kadın sayısı çalışmanın kendi verilerine dayalı olarak hesaplanmıştır. Bu hesaplamada G-power programı ile araştırmada yer alan ilk 60 kadın çalışma durumlarına göre Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği-Kısa Formu puan ortalamaları açısından t testi kullanılarak karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada etki büyüklüğü 0,58 olarak hesaplanmıştır. Daha sonra %95 güven aralığında, etki büyüklüğü (d)=0,58, $\alpha=0,05$ ve analiz gücü (power)=0,80 (%80) alınarak örneklem hesaplaması yapılmış ve araştırmaya en az alınması gereken kadın sayısı 96 olarak bulunmuştur. Araştırmaya vajinal yolla doğum yapan, primipar, 18 yaşından büyük, Türkçe okuyup anlayabilen, bebeği sağlıklı ve yanında olan kadınlar dahil edilirken çoğul ve anomalili bebeğe sahip olan, preterm ya da postmatür doğum yapan, doğum ve doğum sonu dönemde tıbbi komplikasyon yaşayan, kronik hastalığı yada herhangi bir bedensel engeli olan kadınlar araştırmadan dışlanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, Kişisel Bilgi Formu, Doğum Memnuniyet Ölçeği Revize Formu ve Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği-Kısa Formu ile toplanmıştır. Bu formlar kadınların öz bildirimlerine dayalı olarak doğum sonu ilk yirmi dört saat içinde doldurulmuştur. Kişisel bilgi formu için Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı'nda doktora yapmış beş öğretim üyesinden uzman görüşü alınmış ve öneriler doğrultusunda form yeniden düzenlenmiştir. Anket formunun anlaşılabilirliği ve uygulanabilirliğini geliştirmek için 5 kadın ile ön uygulama yapılmış ve ön uygulama sırasında doldurulan formlar analiz kapsamına alınmamıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Form, kadınların sosyo-demografik özelliklerine ilişkin verileri toplamak amacıyla literatüre dayalı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanmış olup 7 sorudan oluşmaktadır (Gökmen, 2017; Uysal, 2017).

Doğum Memnuniyet Ölçeği Revize Formu: Hollins Martin ve Fleming (2011) tarafından 30 maddelik olarak geliştirilen ölçeğin Hollins Martin ve Martin (2014) tarafından revize edilmiş şeklidir. Ölçek 10 madde ve 3 alt boyuttan oluşan 5'li likert tiptedir. Ölçekten 0-40 arasında puan alınabilmektedir. Ölçekten alınan puan arttıkça doğum memnuniyet düzeyi de artmaktadır (Hollins Martin ve Martin, 2014; Gökmen, 2017). Ölçeğin Türkçeye uyarlamasındaki Cronbach's alfa katsayısı 0.72 olarak belirtilmiştir (Gökmen, 2017). Bu çalışmada ölçeğin toplam ölçek puanı kullanılmış olup Cronbach's alfa katsayısı 0,74 olarak bulunmuştur.

Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği Kısa Formu: Dennis ve Faux (1999) tarafından annelerin emzirme öz-yeterlilik düzeylerini değerlendirmek üzere geliştirilmiş olup 33 maddeden

oluşmaktadır. Ölçeğin kısa formu 2003 yılında geliştirilmiş olup 14 maddeden oluşmaktadır (Dennis, 2003). Ölçek 5'li likert tiptedir. Ölçekten 14-70 puan alınabilmektedir. Puan yükseldikçe yüksek emzirme öz-yeterliliği göstermektedir. Ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Alus-Tokat, Okumus, ve Dennis (2010) tarafından yapılmış olup Cronbach's alfa değeri 0.86 olarak bulunmuştur (Küçüköğlü ve Çelebioğlu, 2014). Ölçeğin bu çalışmadaki Cronbach's alfa değeri 0,79 olarak bulunmuştur.

Verilerinin Değerlendirilmesi

Verilerin analizinde SPSS 18.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygun olup olmadıklarını değerlendirmek için Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri yapılmıştır. Kadınların sosyo-demografik özellikleri tanımlayıcı istatistikler (sayı, yüzde), kadınların doğum memnuniyeti ve emzirme öz-yeterlilik düzeyleri, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri ile verilmiştir. Doğum memnuniyeti ile emzirme öz-yeterlilik ilişkisi Pearson korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir. Ayrıca çalışmada kullanılan Doğum Memnuniyet Ölçeği Revize Formu ve Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği Kısa Formunun Cronbach alfa katsayıları hesaplanmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın uygulanabilmesi için ilgili kurumdan yazılı izin alınmış ve araştırma protokolü bir üniversitenin Klinik Araştırmalar Danışma Komisyonu Etik Kurulu tarafından uygun bulunmuştur (No: 2019/043). Araştırmaya katılacak kadınlara çalışma ile ilgili bilgi verilmiş, çalışmaya katılmanın gönüllülük esasına dayandığı, araştırma verilerinin sadece bu araştırma için kullanılacağı belirtilmiş ve kadınların soruları yanıtlandıktan sonra sözlü onamları alınmıştır. Araştırmada Helsinki Deklerasyonu Prensipleri'ne, araştırma ve yayın etiği kurallarına uygun hareket edilmiştir.

BULGULAR

Araştırma kapsamındaki kadınların %57.3'ü lise mezunu, %54.8'i çalışmakta, %83.6'sı çekirdek aile yapısına sahip, %60.5'i orta ekonomik yapıda ve %81.5'inin gebeliği planlıdır. Araştırmada kadınların %66.9'unun eşi lise mezunu ve % 54.8'inin eşi serbest meslek icra etmektedir (Tablo 1). Ayrıca araştırma kapsamındaki kadınların yaş ortalamaları 23.30 ± 30.77 (min-maks: 18-39) olarak saptanmıştır.

Tablo 1. Kadınların sosyo-demografik özellikleri (n=124)

Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Eğitim durumu		
İlköğretim	21	16.9
Lise	71	57.3
Üniversite ve üstü	32	25.8
Çalışma durumu		
Çalışıyor	68	54.8
Ev hanımı	56	45.2
Eş eğitim durumu		
İlköğretim	18	14.5
Lise	83	66.9
Üniversite ve üstü	23	18.6

Eş mesleği		
Memur	42	33.9
İşçi	14	11.3
Serbest Meslek	68	54.8
Aile tipi		
Çekirdek	103	83.6
Geniş	21	16.4
Ekonomik durum		
İyi	32	25.8
Orta	75	60.5
Kötü	17	13.7
Gebeliğin planlı olma durumu		
Planlı	101	81.5
Plansız	23	18.5

Tablo 2’de Kadınların Doğum Memnuniyet Ölçeği Revize Formu ve Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği Kısa Formu puan ortalamaları verilmiştir. Tablo incelendiğinde, kadınların Doğum Memnuniyet Ölçeği Revize Formu puan ortalamalarının 30.61 ± 0.63 , Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği Kısa Formu puan ortalamalarının ise 59.45 ± 6.21 olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Kadınların Doğum Memnuniyet Ölçeği Revize Formu Ve Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği Kısa Formu toplam puan ortalamaları (n=124)

Ölçekler	Ort ± SS (min-maks)
Doğum Memnuniyet Ölçeği Revize Formu	30.61 ± 0.63 (10-38)
Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği Kısa Formu	59.45 ± 6.21 (34-63)

Ort: Ortalama, SS: Standart Sapma, Min: Minimum, Maks: Maksimum.

Araştırma kapsamındaki kadınların doğum memnuniyet düzeyleri ile emzirme öz-yeterlilik düzeyleri arasında istatistiksel olarak pozitif yönde orta şiddette anlamlı ilişki saptanmıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Kadınların Doğum Memnuniyet Ölçeği Revize Formu Ve Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği Kısa Formu Puan Ortalamaları Aralarındaki İlişki (n=124)

Ölçekler	Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği Kısa Formu	
	r	p
Doğum Memnuniyet Ölçeği Revize Formu	0.512	0.000

TARTIŞMA

Doğum memnuniyetinin postpartum erken dönem emzirme öz-yeterliliğine etkisini incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada, kadınların doğum memnuniyeti ve emzirme öz-yeterlilik düzeylerinin oldukça yüksek olduğu, ayrıca kadınların doğum memnuniyet düzeyleri ile emzirme öz-yeterlilik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönde orta şiddette bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, kadınların doğumdaki memnuniyet düzeylerinin artırılması ile doğum sonu erken dönem emzirme öz-yeterlilik düzeylerinin de artırılabilirliğini göstermesi bakımından önemlidir. Çeşitli uluslararası çalışmalarda vajinal doğum yapan kadınların memnuniyet düzeylerinin oldukça düşük olduğu bildirilmektedir (Rudman, El-Khoury, ve Waldenström, 2007; Ezeanochie, Olagbuji,

ve Ande, 2013; Mohammad, Alafi, Mohammad, Gamble, ve Creedy, 2014). Diğer taraftan kadınların vajinal doğumdaki memnuniyet düzeylerini ölçen sınırlı sayıdaki ulusal çalışma sonuçlarına göre (Serhatlıoğlu, Karahan, Martin, ve Martin, 2018; Gökmen, 2017) kadınların doğum memnuniyet düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Ulusal literatürde vajinal doğuma yönelik memnuniyeti ölçen çalışmaların az olması ve mevcut çalışma sonuçlarının birbirinden farklılık göstermesi bu konuda daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Ayrıca uluslararası çalışmalarda kadınların vajinal doğuma yönelik memnuniyetlerinin düşük olması, bu memnuniyetsizliğin nedenleri ve çözüm önerilerine yönelik ayrıntılı ve randomize çalışmaların yapılması gerekliliğini gösteren bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu araştırmada kadınların doğum sonu erken dönem emzirme öz-yeterlilik düzeyleri oldukça yüksek olarak bulunmuştur. Bu sonuç literatürdeki bazı çalışmalarla paralellik gösterirken (Akkoyun ve Aslan 2016; İnce, Aktaş, Aktepe, ve Aydın, 2017) bazı çalışmalara göre daha yüksektir (Küçüköğlü ve Çelebioğlu, 2014; Küçüköğlü, Çelebioğlu, ve Coşkun, 2014). Bu sonuçlar doğum sonu erken dönem emzirme öz-yeterlilik düzeyini olumlu ya da olumsuz olarak etkileyen etmenlerin belirlenmesi ve bu konuda farklı popülasyonlarda yapılmış ayrıntılı çalışmalara ihtiyaç olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

Araştırmada kadınların doğum memnuniyet düzeyleri ile emzirme öz-yeterlilik düzeyleri arasında istatistiksel olarak pozitif yönde orta şiddette anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Bu sonuca istinaden kadınların vajinal doğum sırasındaki memnuniyet düzeylerinin artırılması ile doğum sonu erken dönem emzirme öz-yeterlilik düzeylerinin artırılacağı söylenebilir. Ulaşılan bu sonuca yönelik yapılan literatür taramasında vajinal doğum yapmış kadınlarda doğum memnuniyeti ile emzirme öz yeterlilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Oysa ki anne sütü yenidoğanın sağlıklı gelişimini sağlamakta, bir çok yenidoğan hastalığını önlemekte, annenin postpartum kanama riskini azaltmakta, uterus involusyonunu hızlandırmakta, oksitosin düzeyindeki artışa bağlı olarak anneler kendilerini daha iyi hissetmekte ve annelik rollerini daha iyi benimsemektedirler (Alioğulları, Esencan, Ünal, ve Şimsek, 2016). Dolayısıyla anne-bebek sağlığına bu derece olumlu katkı sağlayan emzirminin desteklenmesi ve artırılmasına yönelik tüm faktörlerin incelenmesi bir zorunluluk haline gelmektedir. Tüm bu bilgiler vajinal doğum memnuniyeti ile emzirme öz yeterlilik düzeyi arasındaki ilişkiyi inceleyen ayrıntılı ve randomize kontrollü çalışmalara ihtiyaç olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Diğer taraftan bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Kişisel Bilgi Formu, Doğum Memnuniyet Ölçeği Revize Formu ve Emzirme Öz-Yeterlilik Ölçeği Kısa Formu kendini bildirim yöntemi ile doldurulmuştur. Bu ölçekler aracılığı ile elde edilen veriler uzman kişiler tarafından gözlemlenen durumdan farklı olabilir. Ayrıca araştırma uygun örnekleme ve tek merkezde yapılmıştır. Bu yüzden elde edilen sonuçlar sadece bu araştırmanın örneklemini temsil etmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada kadınların doğum memnuniyeti ve emzirme öz-yeterlilik düzeylerinin iyi seviyede olduğu görülürken, kadınların doğum memnuniyet düzeyleri ile emzirme öz-yeterlilik düzeyleri arasında pozitif yönde orta şiddette anlamlı ilişki olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Kadınların doğum memnuniyet düzeylerini olumsuz olarak etkileyen faktörlerin belirlenmesi, bu faktörlere yönelik olarak gerekli girişimlerde bulunulması ile emzirme öz yeterliliği artırılabilir. Bu konuda doğumda görev alan sağlık profesyonellerine önemli görevler düşmektedir. Doğumda görev alan sağlık profesyonelleri doğum memnuniyetini artıran faktörleri değerlendirip, uygulamaya koyarak kadınların emzirme öz yeterlilik düzeylerine ve anne-bebek sağlığına olumlu katkı sağlayabilirler.

KAYNAKLAR

- Akkoyun, S. ve Arslan, F.T. (2016). İlk altı ay boyunca emziren annelerin emzirme öz-yeterlilikleri. *J Pediatr Res*, 3(4), 191-195.
- Akyüz, A., Kaya, T. ve Şenel, N. (2007). Determination of breastfeeding behaviors of mothers and influencing factors. *TAF Preventive Medicine Bullten*, 6(5), 331-335.
- Alioğulları, A., Esencan, T. Y., Ünal, A. ve Şimsek Ç. (2016). Anne sütünün faydalarını ve emzirme tekniklerini içeren görsel mesaj içerikli broşür ile annelere verilen eğitimin etkinliğinin değerlendirilmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 19(4), 252-260.
- Alus-Tokat, M., Okumus, H. and Dennis, C. L. (2010). Translation and psychometric assessment of the breast-feeding self efficacy scale short form among pregnant and postnatal women in Turkey. *Midwifery*, 26(1), 101-108.
- Amanak, K. ve Balkaya, N. (2013). Ebelik bölümü öğrencilerinin doğal doğuma yönelik bilgi ve düşünceleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 169-192.
- Amanak, K. ve Karaçam, Z. (2018). Sezaryen ile doğum yapan kadınların postpartum erken dönemde öz bakım ve bebek bakımı konularında yaşadıkları sorunların belirlenmesi. *Tepecik Eğit ve Araşt Hast Dergisi*, 28(1), 17-22.
- Cangöl, E. ve Şahin, N. H. (2014). Emzirmeyi etkileyen faktörler ve emzirme danışmanlığı. *Zeynep Kamil Tıp Bülteni*, 45(3), 100-105.
- Dennis, C. L. (1999). Theoretical underpinnings of breastfeeding confidence: A self-efficacy Framework. *Journal of Human Lactation*, 15(3), 195-201.
- Dennis, C. L. (2003). The breastfeeding self-efficacy scale: psychometric assessment of the short form. *Journal of Obstetric Gynecologic and Neonatal Nursing*, 32(32), 734-744.
- Eryılmaz, G. (2008). Laktasyon ve emzirme. Şirin, A. ve Kavlak, O. editor. *Kadın Sağlığı*, Birinci Baskı. İstanbul, Bedray Baskı Yayıncılık, 759-774.
- Ezeanochie, M., Olagbuji, B. and Ande, A. (2013). Women's concerns and satisfaction with induced labour at term in a Nigerian population. *The Nigerian Post-graduate Medical Journal*, 20(1), 1-4.
- Goodman, P., Mackey, M. C. and Tavakoli, A. S. (2004). Factors related to childbirth satisfaction, *Journal of Advanced Nursing*, 46(2), 212-219.
- Gökmen, Ö. (2017). Doğum memnuniyet ölçeği revize formunun Türk toplumuna uyarlanması, Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Ordu.
- Güngör, İ. ve Beji, N. K. (2012). Development and psychometric testing of the scales for measuring maternal satisfaction in normal and caesarean birth. *Midwifery*, 28(3), 348-357.
- Hinic, K. (2016). Predictors of breastfeeding confidence in the early postpartum period. *Journal Of Obstetric, Gynecologic, & Neonatal Nursing*, 45(5), 649-660.
- Hollins Martin, C. J. and Fleming, V. (2011). The birth satisfaction scale. *International Journal of Health Care Quality Assurance*, 24(2), 124-135.
- Hollins Martin, C. J. and Martin, C. R. (2014). Development and psychometric properties of the Birth Satisfaction Scale-Revised (BSS-R). *Midwifery*, 30(6), 610-619.
- İnce, T., Aktaş, G., Aktepe, N. ve Aydın, A. (2017). Annelerin emzirme özyeterlilikleri ve emzirme başarılarını etkileyen özelliklerin değerlendirilmesi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hast. Dergisi*, 7(3), 183-190.
- Küçüköğlü, S. ve Çelebioğlu, A. (2014). Hasta yenidoğanların annelerinin emzirme öz yeterlilik düzeyi ve emzirme başarılarının güncellenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(1), 1-11.
- Küçüköğlü, S., Çelebioğlu, A. ve Coşkun, D. (2014). Yenidoğan kliniğinde bebeği yatan annelerin postpartum depresyon belirtileri ve emzirme özyeterlilik düzeylerinin belirlenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(3), 921-932.
- Mohammad, K., Alafi, K., Mohammad, A., Gamble, J. and Creedy, D. (2014). Jordanian women's dissatisfaction with childbirth care. *International Nursing Review*, 61(2), 278- 284.
- Murray, S. S., Mc Kinney, E. S. and Gorrie, T. M. (2014). *Foundations of Maternal-Newborn Nursing*. Sixth Edition, USA: WB Saunders Company.
- Rudman, A., El-Khoury, B. and Waldenström, U. (2007). Women's satisfaction with intrapartum care—a pattern approach. *Journal of Advanced Nursing*, 59(5), 474-487.
- Serhatlıoğlu, S. G., Karahan, N., Martin, C. J. H. and Martin, C.R. (2018). Construct and content validity of the Turkish Birth Satisfaction Scale – Revised (T-BSS-R). *Journal of reproductive and infant psychology*, 36(3), 235-245.
- Tatarlar, A. ve Tokat, M. A. (2016). Vajinal doğum sırasında yaşanan korkunun laktasyona, emme davranışlarına ve ilk emzirme sonuçlarına etkisi, *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 15(2), 83-91.

- Unsal Atan, Ş., Ozturk, R., Gulec Satir, D., Ildan Çalım, S., Karaöz Weller, B, Amanak, K. ... Akercan F. (2018). Relation between mothers' types of labor, birth interventions, birth experiences and postpartum depression: A multicentre follow-up study. *Sex Reprod Healthc*, 18:13-18
- Uysal, B. (2017). kadınların doğum deneyimi ve doğum sonrası memnuniyetlerinin değerlendirilmesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Waldenström, U., Hildingsson, I., Rubertsson, C. and Rådestad, I. (2004). A negative birth experience: prevalence and risk factors in a national sample. *Birth*, 31(1), 17–27.
- World Health Organization (WHO), (2017). WHO recommendations on newborn health: guidelines approved by the WHO Guidelines Review Committee. Geneve: World Health Organization, Available date: 04.03.2020, Available from: <http://www.who.int/>